

Zákon o regulaci lobbování: nechtěné dítě, které si brzy budou muset politici i lobbisté osvojit

24.4.2025 - | Transparency International ČR

Na finální schválení zákona došlo bezmála 400 dní poté, co vláda Petra Fialy (ODS) návrh Sněmovně předložila k projednání. Zároveň hlasování doprovázela nebývalá ideologická jednota, protože ze 180 přítomných poslanců z celkových 200 hlasovalo pro 156, a to napříč politickým spektrem, jen s výjimkou SPD.

Návrh zákona bude nyní postoupen k projednání senátorkám a senátorům, a následně se k němu vyjádří prezident republiky. U obou se očekává souhlasné stanovisko s návrhem, který schválila Sněmovna a nová pravidla lobbingu tak s velkou pravděpodobností začnou platit již za dva měsíce, tedy od 1. července 2025.

„Po více než dvou dekadách politických a expertních debat budeme mít zřejmě v Česku zákon o lobbování. Nová legislativa prošla strastiplnou cestou, kdy se paradoxně proti jejímu znění vymezoval ministr spravedlnosti Pavel Blažek (ODS), jehož resort je gestorem zákona, nebo Marek Benda (ODS), který tvrdí, že jediným cílem zastánců široké regulace je ‚zničení všech politiků‘. Realita v USA, Spojeném království či Francii ale jasně ukazuje, že regulace lobbingu politiku nezničila, naopak ji otevřela občanům,“ komentuje výkonný ředitel TI David Kotora.

„Nový zákon, který byl prozatím schválen dolní komorou, není dokonalý a přináší řadu nejasností ohledně jeho praktického fungování. I přesto věříme, že je to ten správný krok kupředu. Pomůže veřejnosti alespoň částečně nahlédnout pod pokličku legislativního procesu v naší zemi, přispěje k vyšší důvěře obyvatel v politiku a zmírní negativní reputaci lobbingu, pokud se dělá transparentně a eticky,“ dodává.

O co vlastně v zákoně jde?

Zákon vytváří základní sadu pravidel pro vykonávání lobbingu. Dává lobbistům povinnost zaregistrovat se v nově vznikajícím veřejném rejstříku lobbistů.

„Díky tomu tak snad již za několik měsíců získáme určitý obrázek o tom, kolik osob a organizací, které ovlivňují tvorbu českých zákonů vlastně u nás je. Stejně tak se budeme moci začít ptát, proč někteří mediálně exponovaní lobbisté v rejstříku nejsou,“ vysvětluje Monika Krejčí, expertka TI na lobbing.

Dále ukládá zákon registrovaným lobbistům povinnost dvakrát do roka informovat veřejnost (skrze rejstřík) o tom, jakých cílů se snažili lobbováním dosáhnout. Jejich jména musejí být také uvedena v odůvodnění legislativních návrhů, aby bylo jasné, že se na přípravách podíleli.

Co v zákoně chybí?

Bohužel, ďábel se, jako vždy, skrývá v detailu. A tak se díky jednadvaceti pozměňovacím návrhům, které poslanci vytvořili a následně si schválili, působnost zákona značně okleštila. Ze seznamu lobbovaných například byli odstraněni asistenti poslanců a senátorů. Lobbisté tak nebudou nuceni o

svých kontaktech s nimi informovat.

„Zkušenost z Evropského parlamentu však ukazuje, že tato výjimka je jednoduchým nástrojem pro obcházení zákona, protože ačkoliv nemají přímou rozhodovací pravomoc, mohou mít asistenti velmi velký vliv na zákonodárce a často fungují jako prostředníci v komunikaci,” upozorňuje Monika Krejčí.

Obdobně se veřejnost z rejstříku dozví jen zlomek informací o takzvané lobbistické stopě při přípravách nových předpisů. Zákon, tak jak byl přijat Sněmovnou, totiž dává řadu výjimek z informační povinnosti.

Od původního záměru, aby se na jednom místě sešly veškeré informace o tom, kdo, kdy a v jakém rozsahu ovlivnil finální podobu zákona, se upustilo.

Jak vypadá účinná legislativa v praxi s dostupnými daty pro širokou veřejnost a média se můžete mimo jiné podívat na webu integritywatch.eu, který spravuje naše bruselská kancelář Transparency International EU.

The Integrity Watch EU hub got a major update this week. The hub enables anyone to monitor the integrity of the EU's decision-makers. This helps you track EU decision-making for potential conflicts of interest and undue influence. Check it out!
<https://t.co/cItvRtt1RO>

— Transparency International (@anticorruption) April 12, 2025

Osud zákona v praxi nejistý

Je však zřejmé, že zákon nakonec s vysokou pravděpodobností schválen bude i Senátem a prezidentem. Nestane se tak proto, že by čeští zákonodárci chtěli zvýšit transparentnost českého legislativního procesu, zlepšit reputaci činnosti lobbování nebo snad minimalizovat korupční rizika v politickém světě.

Zákon vstoupí v platnost pouze proto, že vytvoření pravidel pro lobbying je jednou z podmínek, kterou si Česká republika paradoxně sama navrhla pro vyplacení evropských peněz z Národního plánu obnovy.

Bez tohoto vlastnoručně upleteného biče bychom o regulaci lobbingu nadále jen příležitostně filozofovali v kuloárech. Zůstává však otázkou, zda aktuální podoba zákona bude pro Evropskou komisi dostačující.

Alarmující je dále skutečnost, že na dohled nad dodržováním zákona nejsou vyčleněny pro Ministerstvo spravedlnosti žádné finanční a personální prostředky.

Kontrola plnění nových povinností tak zřejmě spadne na bedra médií, veřejnosti či watchdogových organizací jako je právě Transparency International, namísto státu jakožto garanta správného chodu této regulované oblasti.

<https://www.transparency.cz/zakon-o-regulaci-lobbovani-nechtene-ditko-ktere-si-brzy-budou-muset-politici-i-lobbiste-osvojit>